

היא ר' -

הנך לומר על פי דרכי, גם כי חקן לא יסוד פמנה.
(משל כב. ו)

Handwritten signature/initials

הרב ר' יצחק אהרן

מדות גדולות ולקויים.

אצל גדולי העולם המדות הגדולות הן החזקה ון פנה.
וכשתן כחשיבות נראות הן כמראית. אבל עיקר מוחתן מה רוב
האיחבניות, וכפי הגולה שנתן כך עולת החזיק שלחן.
ואתן המדות, שחן אופי הדמיון, מאניות הן באור החיים.
המשל העליון מאיר בתן, ואינון פעונות נהיגה והחכונות
כי אם הרחבה והעלאה.

למה נקיים חכים אצלו. וכדברים שהגדה לפשע בהם יד שחא כלי טובן
למה דייקא באותו דבר נקי ובר לבב ולכן אמר ביקרא דבה (מי מן שבאבר שבו
חטא בו יעשה מצת ואין זה רק היקן לעבדה הקדומה מדה כנגד מדה אבל הוא גם
היקן נפש בפרט כי כל אחד נברא להיקן אתה דבר פרטי אשר י נתיחלה נמשו
בפרט ואין לה חבר נכמו שלא נמצא פרוצותם שנס הוצתן פנים רחמו על צלם
אלהם דומשן מודע מאמר הקדומים על מאמר רבתיים אבותם לבנה (שמו קחו)
ומן נמא הדי שפי. ועל כזה איתא (משן מן) אין אדם עומד על דברי תורה אלא
יש כן נכסל שעל ידי הנכסלה הוא מבין שלכן נעמד לתקן אותו דבר. הלא תראה
אזה חזם התורה כמו שכתבו בולק (עג) ובמודש (כך) מי עם שונע העקוק של בית
הבן אמר אם אין גדיים בר לפי שהוא היה כלי טובן להוליד העקוק שפיה מביץ
התורה ביותו כדאיא סוף פויק קמא דבבא קמא ופי' דמנהוין (כ) ועד שלא נמצא
עם הארץ כימי כדאיא בולק (מי) עיין עם משם הדישן.

Handwritten note: אלה המדות הן יק.

א. כשם שארבים להעלות את המדות המחשבות הרעות לישון, כדי לחקן
למסקן, כן צריכים להעלות את המדות המחשבות הקטנות, אע"פ שהן טובות אבל אינן
במעלה גדולה ומאירה, למקור ישרון, ולהאריך באור של גדולה, וכשם שמעליים לעולם
כולו בגלית המדות המחשבות הנשמות, כך רוחו מעליים ומסכים לעולם ע"י
העלותן של המדות והמחשבות הקטנות כשעולות לאודה גדולה, ומדה זו של העלואה
דברים קטנים לגדלות אינה מוסקת בכל עת ובכל שעה, והיא התשובה הנמרדה שעדיקים
מזל.

ממנו נביאיו, ממנו שריו, ממנו מלכיו, מאצילה היא מתוכה את כל הכוחות והכשרונות, הרוחניים והמעשיים, שבקדוש ושבחול, הנצרכים לשם בנייתה השלם. כוחות אלו, שהיו קיימים כבר בצורה פרוצה ובלתי מכוונת, מבקשים עתה את התעלותם והשלמתם, ודרך המלך, "לב כל קהל ישראל", לוקחם, מרוכזים ומכוונם לתעודתם.

דרך המלך יודע שכדי להקים כלכלה לאומית ולנהלה בתבונה, יש צורך באדם בעל כוחות איריים של שלטון והנהגה, של כריזמה ויחסי ציבור, של אהבת ממון ושל יכולת לעמוד מול כוחות גדולים של שנאה וחרדות, אינטרסים ומונופולים. צריך אדם הקרוץ מחומר כזה, בעל אופי כזה, אדם שאינו יכול להרגיש טוב בלא שסכומים אדירים של כסף ידרמו דרכו. כמוכּן, כל זה עתיד לשמש את המטרה של קידוש השם הגדול של "מלכות כהנים וגוי קדוש", אבל בכוחות קדושות ועליונות בלבד לא ייבנה בניין אירי כזה באומה. 'בחר ישיבה' לא יוכל להיות שר אוצר. לשם זה צריך אדם שחי את הממון, והוא שלם עם זה וזו עבודת ד' שלו.

דרך המלך מחפש אדם כזה, ומוצא אותו בדמותו של יחונתן. דרך הכיר מיד את המורגלות המתגלגלת באשפה הזאת, הוא ידע מיד לקרוא את נשמתו, להצביע על הנקודה החיונית המסתתרת בתוך עומק הרשעה. דוד יודע שיתנתן עבד "עבודה שהיא זרה לו", הוא לא מצא את מקומו המתאים לגדלות כוחותיו, הוא לא יכול היה להתניק ולהשתזק כוחות איריים שבקרבנו, ורק משום כך הוא ירד והתדרדר לשפל התתום של זרהמת עבודה זרה. כל אדם ודאי ראה ביהנתן את תלות המין האנושי, את תסבוכת היצרים ותאוותיהם השפלות ביותר, אולם דוד הסתכל וראה דבר אחר לגמרי: מתוך פריסת הריעה כולה הוא מוצא בו את הנקודה החיונית ואתה הוא מאמץ, מתוך ומעורר, ומפנה אותה לבניין הקודש של הקמת המלכות בישראל, ומיד - "ושבאל בן גרשום בן משה נגיד על האצרות", אומרים חז"ל - וזה יחונתן "ששב לאל לכל לפי". הכתוב מעיד עליו, ביות הקודש, שהוא שב בתשובה אמיתית ופנימית. לעומת זאת, כאשר העבר מתפקידו, מלחזות ממונה על אצרות האומה, שוב אין הוא יודע מה לעשות עם כוחותיו האיריים, והוא חוזר ושוקע בזהמת עבודה זרה. "כיון שמת דוד עמד שלמה והחליף כל הסקליטין [השרים], החליפו עמנו - חזר לקלקלו וראשון".

דבר זה למדו חז"ל משאלת בני דן את הנער, בפגשם אותו בבית מיכה: "מי הביאך הלם, ומה אתה עשה בזה, ומה לך פה". באיכות הדברים התכוונו לרמוז לו על מוצאו: "לאו ממושה קא אתית, דכתבי ביה אל תקרב הלום; לאו ממושה קא אתית, דכתבי ביה 'מה' זה בידך; לאו ממושה קא אתית, דכתבי ביה 'זאתה' פה עמוד עמדי" - תעשה כן לעבודה זרה: " - מי שסבו הגיע למדרגה כה עליונה בקרבת אלקים ובגילוי שכניה, יעשה כן לעבודה זרה?

אולם הוא, כנער בעל אישיות חזקה, לא נבהל, וענה להם: "כך מקובלני מבית אבי אבא, לעולם ישכיר אדם עצמו. לעבודה זרה ואל יצטרך לבריות". כמוכּן טעה בזה, כפי שמסבירים חז"ל: "וזה סבר לעבודה זרה ממש, ולא היא, אלא - עבודה זרה, עבודה שורה לו" - כגון שהיא אדם חשוב והמלאכה פתחה ובויה].

אסיכּן, באותה תקופה בה עומד המשכן בשילה, כמרכז רוחני לעבודת ד' והקרבת קרבנות, עומד מול זה אותו יחונתן, נכחו של משה רבינו, ומקים מרכז לעבודה זרה, בכל זוחמותה ושחיתותה, ובאופן פומבי רחב. באישיות כריזמטית ומלאת כוחות, הוא סוחף בעקבותיו המונים מישראל, חוסא ומחשיא, ומחרס את עם ישראל.

לאחר שנים ארוכות, קם דוד ומולך על כל ישראל. מהו הדבר הראשון שהיה עליו לעשות?

לדרכו של שאול, "בכל אשר יפנה ירשיע", ודאי צריך היה, לפני כל מעשה אחר, להביא את יחונתן לדיון ולהגו, כמי שחושא ותחשיא את הדכים בחטא החמור מכל.

אולם דוד, לעומת זאת, נוהג באופן הפוך לחלוטין - "כיון שראה דוד שבמון חביב עליו ביותר, מינמו על האצרות".

והדבר מפלא: זו האחריות של דוד המלך? למנת רשע כזה על אוצרות האומה?

וכי לא מצא אדם מתאים יותר לתפקיד זה?

כאן מתגלה כוחו של דוד המלך, מתגלה שיטתו החינוכית בהעלאת כל הכוחות. כשודר קם למלוך על כל ישראל, ודאי מוכנים הם כבר, מידי הקב"ה, כל